

Mark Leenhouts

Dankwoord bij de aanvaarding van de Martinus Nijhoff Vertaalprijs 2025

Mark Leenhouts (1969) is vertaler van Chinese literatuur, recensent voor de Volkskrant en auteur van Aards maar bevlogen – Chinese literatuur van nu, met het bijbehorende blog aardsmaarbevlogen.nl. Hij vertaalde onder meer de klassieker Belegerde vesting van Qian Zhongshu en het filosofische magnum opus Notities van een theoreticus van Shi Tiesheng. Lang werkte hij aan een gezamenlijke vertaling van het achttiende-eeuwse De droom van de rode kamer, China's grootste roman, die in 2022 bekroond werd met de Filter Vertaalprijs. In 2012 ontving hij de Nederlands Letterenfonds Vertaalprijs.

Dankwoord bij de aanvaarding van de Martinus Nijhoff Vertaalprijs 2025

Dank

Als ik terugkijk, want terugkijken doe ik vanzelf bij deze gelegenheid, dan is dit waarvoor ik mijn dank wil uitspreken.

Dank aan mijn ouders, die me de vrijheid gaven om te doen wat ik vond dat ik moest doen, namelijk de wereld ontdekken achter de Chinese karakters – de tekens die ik als zeventienjarige moest en zou begrijpen.

Dank aan Harrie Habets, mijn leraar Latijn, die me als eerste liet zien wat vertalen was; met het kleine klasje na reguliere schooltijd spraken we over alles wat de tekst opriep, over het leven en de liefde: door te vertalen stond je in verbinding met de wereld.

Dank aan Wilt Idema, die het voorbeeld gaf, die liet zien dat je vertaler kon zijn, dat vertalen ertoe deed, zowel in de academie als in het leven, die me op een dag zei dat ik misschien wel van het vertalen van Chinese literatuur zou kunnen gaan leven.

Dank aan Michel Hockx, voor mijn eerste vertaallessen aan de opleiding sinologie in Leiden; we vertaalden op een keer een verhaal over een gezelschap in een bus met beslagen ramen – die saamhorige bus werd onze klas.

Dank aan Madame Tan, die in haar Parijse colleges de Chinese literatuur gepassioneerd tot leven wakte, onder andere door me te attenderen op een schrijver, Han Shaogong, die – en met dat zinnetje begon het – een boek had geschreven over een man op een Chinese berg die niet kon spreken.

Dank aan Robert van Kan, die me op onze grote Chinareis met gemoedelijke hand richting de woonplaats van deze Han Shaogong leidde, waarop ik, op de bonnefooi aankloppend, kon vragen of ik hem mocht vertalen.

Dank aan Han Shaogong, die me door zijn latere woordenboekroman daadwerkelijk een wereld achter de Chinese karakters liet zien, doordat hij me, zoals later ook op een levensechte rondleiding door zijn bergen, liet nadenken over de woorden en de dingen.

Dank aan Maghiel van Crevel, die me zijn commentaar op mijn eerste vertaling op een cassettebandje gaf, ‘een experiment’, en die later als proefschriftbegeleider begreep dat schrijven en vertalen voor mij samengingen en me in beide rollen altijd zou blijven aanmoedigen.

Dank aan Lloyd Haft, de oude monnik van het Arsenaal, die altijd liet zien hoe fijn de lijn kan zijn die tussen vertalen en schrijven loopt.

Dank aan Eric Visser, die wel geamuseerd was door het jonge kereltje dat, nu dertig jaar geleden, met een tas vol boeken oftewel vertaalideeën op de uitgeverij langskwam, en die me na mijn presentatie van alles wat ‘ik wel zou willen vertalen’ een grote, warme hand gaf: ‘Dat gaan we doen.’

Dank aan de redactieleden van *Het trage vuur*, ons eigengemaakte tijdschrift voor Chinese literatuur, een initiatief uit Gent dat vijftien jaar bloeide – we ontdekten met én voor elkaar de Chinese literatuur en het vertalen; het waren vormende jaren.

Dank aan Martin de Haan, die zijn vertaalcommentaar mee naar de squashbaan nam, waar tussen de ballen door gediscussieerd werd, en die me liet zien hoe je daadwerkelijk van literair vertalen je leven zou kunnen maken.

Dank aan Marthe Elzinga, die me uitnodigde om samen Segalens ‘Franse’ reisbrieven uit China in het Nederlands te recreëren, en me liet zien hoe je elke zin opnieuw in het lood zet, voordat het een Nederlandse zin wordt.

Dank aan Anne Sytske Keijser en Silvia Marijnissen, voor een lange reis door een grote droom van een rijke, rode kamer – drie dromers die elkaar die twaalf jaren met beide benen op de grond moesten zien te houden.

Dank aan Cao Xueqin, de schrijver van die klassieke *Droom*, die opnieuw een wereld achter de karakters ontsloot, namelijk een van het taoïstische zijn en niet-zijn, van waarheid en schijn, waarin hij ons tot mildheid stemt en zegt: ‘Maar weet: u deelt dezelfde droom, dus lach niet om een anders wanen!’

Dank aan Shi Tiesheng, voor zijn denken en zijn no-nonsense – de man die me met zijn notitieroman nóg een wereld liet zien, een waarin het ‘ik’, zoals Chinezen al eeuwenlang geloven, niet de centrale plaats inneemt, waarin, zoals hij zei, ‘ik niets ben zonder de anderen, zonder de zon, de maan en de sterren’, waarin het ‘ik’ een boodschap is die continu van de een naar de ander gaat.

Dank aan het Cultuurfonds en de jury, voor de grote eer om de Martinus Nijhoffprijs te mogen ontvangen, voor het prijzengeld dat me zal helpen naar nieuwe werelden op zoek te gaan, nieuwe boodschappen rond te doen gaan, en voor het grote feit dat zij elk jaar weer het vertalen op de voorgrond plaatsen.

En dank aan Aurea, de allerliefste, voor alles.